

859.0
97

B. FUNDOIANU

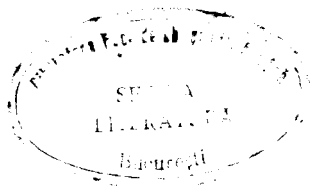
POEZII

Ediție, note și variante de
PAUL DANIEL și G. ZARAFU

Studiu introductiv de MIRCEA MARTIN

Postfață de PAUL DANIEL

859.0
97
Dan 7/9/81.

EDITURA MINERVA

București — 1978

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Scopul ediției de față este acela de a oferi cititorilor o cât mai cuprinzătoare imagine a activității poetice în limba română a lui Benjamin Fundoianu.

Pe lângă poeziile apărute în *Priveliști* (1930) și cele identificate în revistele și ziarele vremii, această ediție include un mare număr de poezii inedite, păstrate în arhiva prozatorului Paul Daniel, poezii din anii primelor încercări literare și ai debutului, pînă la perioada de maturitate din anii 1917—1923. Tot în această arhivă au fost descoperite și o seamă de manuscrise ale unor poezii incluse de autor în volumul *Priveliști*, unele fiind datate 1918, deci ulterioare celor publicate în volum, datate 1917. Presupunem că aceste manuscrise n-au fost la îndemîna autorului, aflat la Paris atunci cînd a alcătuit volumul, de vreme ce n-au fost reținute pentru sumar versiunile ultime, din 1918. Ele au fost reproduse de noi, la capitolul *Note și variante*, ca versiuni ale poeziilor publicate în *Priveliști*.

Ediția de față cuprinde poezia originală, împărțită în următoarele capitole: *Priveliști*; *Din periodice*; *Din manuscrise*; *Addenda*.

În prima parte reproducem integral sumarul volumului *Priveliști*, apărut în 1930, la Editura Cultura națională. Capitolul *Din periodice* cuprinde poezii în limbile română și franceză, publicate în ziarele și revistele din țară, în perioada 1914—1946, reproduse în ordinea cronologică a primei apariții. Poeziile în limba franceză, publicate în câteva reviste din țară (*Contemporanul*, *Unu*,

Integral), pe care poetul le-a trimis de la Paris, în calitate de colaborator, au fost incluse în ediția de față pentru a da o imagine completă asupra prezenței poetice a lui B. Fundoianu în periodicele românești. Versiunea românească a acestor poezii aparține poetului Virgil Teodorescu (în afara poeziei *L'Exode*, tradusă de Dora Litman în 1946). În capitolul *Din manuscrise* am inclus poezii nepublicate în timpul vieții autorului (dintre care unele apărute postum), elaborate începînd din anul 1916 (cu excepția poeziei *Nostalgie*, scrisă în 1914), an în care — odată cu cele dintîi *Privești* — începe să se afirme timbrul original al poetului. În *Addenda* figurează, selectiv, poeziile de început, din perioada exercițiilor și a căutărilor, cuprinsă între anii 1912—1916.

Stabilirea textului s-a făcut prin aplicarea normelor ortografice în vigoare, păstrîndu-se particularitățile limbajului poetului.

Au fost menținute formele duble ale unor substantive și adjective: creier—crier, greier—grier, levănțică—livănțică, poștaş—poștar, mlădiat—mlădîet, molcom—mulcom, sălbatic—sălbatec, searbăd—sarbăd. S-au păstrat, în cîteva cazuri, și formele triple ale unor cuvinte: păsări—pasări—paseri; vestminte—veșminte—veșt-minte; cobori—scoborî—pogori; nimeni—nimene—nime.

Am menținut, de asemenea, formele duble de genitiv-dativ și de plural ale unor substantive: garoafei—garofii, vieții—vieței; aripi—aripe, epoci—epoce, mîini—mîni, planete—planeți.

S-au preluat sublinierile sau majusculele unor cuvinte din manuscrise: Viață, Trecut, Moarte, Tăcere, Infern, Timp etc. A fost respectată punctuația autorului.

Greșelile evidente de tipar (la textele publicate în periodice) au fost îndreptate în mod tacit. Cuvintele lipsă sau ilizibile în manuscrise, deduse de noi, au fost plasate între paranteze drepte. Tot între paranteze drepte au fost intercalate titlurile și datele pe care le-am propus în cazul poeziilor din manuscris neintitulate și nedatate de B. Fundoianu.

În aparatul critic s-au menționat — de la caz la caz — pentru fiecare poezie, sursa manuscrisă, aparițiile succesive, titlurile inițiale, pseudonimele folosite (identificate pentru prima dată de noi), precum și versiunile și variantele necesare cunoașterii laboratorului de creație al poetului. Variante mai ample s-au consemnat pentru poeziile publicate în volum, iar pentru cele incluse în capitolele *Din periodice*, *Din manuscrise* și *Addenda* — variante selective.

Codificarea manuscriselor

Aflându-ne în fața unei arhive voluminoase, neinventariate, care cuprinde zeci de caiete, sute de file dispartate etc., a fost nevoie de la început de o intensă muncă de investigație și cercetare, vreme îndelungată, pentru punerea la punct a fondului de manuscrise. Astfel, toate caietele și filele dispartate au fost codificate și numerotate de noi, fapt care a înlesnit atât alcătuirea sumarului, cât și stabilirea versiunilor și variantelor.

Reproducem mai jos sursele manuscrise din arhiva Paul Daniel.

Manuscrise de poezie

Album cu măști (fără titlu, pe prima pagină desen în tuș, nesemnat, 12 file)

Album Poezie (pe coperta interioară, titlul tipărit: *Poesie*, cu câteva desene, nesemnate, cel de la p. 18 iscălit de Ross, 33 file)

Caietul A (titlu: *Versuri și proză*, semnat B. Fundoianu, 48 file)

Caietul B (fără titlu, datat 1915, semnat B. Fundoianu, 26 file)

Caietul C (titlu: *Versuri*, 1913, semnat Benjamin Fundoianu, 16 file)

Caietul D (fără titlu, 8 file)

Caietul E (titlu și dată: *Cîntece*, 1914, semnat B. Fundoianu-Wechsler, 19 file)

Caietul F (titlu: *Caiet de versuri*, semnat Benjamin Fundoianu-Wechsler, 15 file)

Caietul G (titlu și dată: *Cîntece*, 1914, Iași, semnat B. Fundoianu, 16 file)

Caietul H (titlu și dată: *Cîntece*, 1914, semnat B. Fundoianu, 12 file)

Caietul I (fără titlu, 21 file)

Caietul J (fără titlu, datat: 1912, septembrie 9/22, Iași, semnat Benjamin Wechsler, 33 file)

Caietul L (fără titlu, 17 file)

Caietul M (fără titlu, datat: 1914, semnat B. Fundoianu, 13 file)

Caietul N (fără titlu, 17 file)

Caietul O (A) (fără titlu, 6 file)

Caietul O (B) (titlu: *Poezii*, semnat I. G. Ofir, 20 file)

Caietul P (fără titlu, 6 file)

Caietul R (pe prima pagină, titlul: *Versuri și proză*, 1914, Iași, *Bajura*, semnat B. Fundoianu, 37 file)

- Caietul S (fără titlu, 5 file)
- Caietul T (titlu și dată : *Poezii, 1914*, semnat Fundoianu, 4 file)
- Caietul BFW (A) (titlu și dată : *Poezii, 1913*, semnat B. Fundoianu-Wechsler, 16 file)
- Caietul BFW (B) (fără titlu, semnat B. Wechsler, 7 file)
- Caiet de școală (fără titlu, semnat B. Wechsler, 13 file)
- Caietul pătrat (fără titlu, 195 file)
- Caietul Sonete (titlu : *Sonete*, semnat B. Fundoianu-Wechsler, 16 file)
- Caietul Sonete biblice (pe copertă, titlu și dată : *Poezii, 1914*, semnat Fundoianu ; pe prima pagină, titlul : *Sonete biblice*, 15 file)
- Caietul V și P, 1914 (titlu și dată, pe prima pagină : *Versuri și proză, 1914*, 73 file)
- Carnetul negru (pe prima pagină, titlul : *Notes*, semnat B. Fundoianu-Wechsler, clasa IV-a, Alexandru cel Bun, Iași, 58 file)
- Notes (titlu tipărit, 65 file)
- Notes literar (semnat B. Wechsler, 16 file. Pe prima pagină : *Notes literar, 1913*, semnat B. Wechsler-Fundoianu)
- FD [File disparate] (numerotate de noi de la 1 la 347)
- FV [Foi volante] (numerotate de noi de la 1 la 116)
- Ms. 1 — 53 (grupaj de manuscrise formate din 2, 3 sau mai multe file, numerotate de noi de la 1 la 53)
- Ms. A 1 — 62 (grupaj de manuscrise numerotate de noi de la 1 la 62)
- Ms. Z 1 — 15 (grupaj de manuscrise numerotate de noi de la 1 la 15)¹

PAUL DANIEL și G. ZARAFU

¹ Inventarierea manuscriselor a fost deosebit de dificilă, ea făcându-se în mai multe etape, pe măsura descoperirii lor. Astfel, la un an și jumătate, după ce codificarea și dactilografierea fuseseră încheiate, s-au mai găsit, întâmplător, tot la Paul Daniel, alte manuscrise de poezie. Nemaiputându-se restructura numerotarea arhivei, am atașat foile găsite ulterior, *volante* sau *disparate* — denumiri convenționale — la manuscrisele inițiale. Denumirea lor este, în aceste cazuri, mai complicată, dar ea ne-a fost impusă prin forța împrejurărilor.

PRIVELIȘTI

POEME

1917—1923

Lui ION MINULESCU

primul clopotar al revoltei lirice românești, poetul evaziunii din Romanțe pentru mai târziu, poetul bucuriei de-a fi din De vorbă cu mine însumi,

această carte îi este dedicată virtual, încă din anul de grație 1917. În intenția mea de-atunci, dedicația aceasta trebuia să supraviețuiască timpului fixat de Parce pentru apariția problematică a cărții, oricari ar fi fost în acești ani viitori adversitatea, ruperile, zăpezile, cari ar fi putut să ne aburească prietenia.

După doisprezece ani, iată că această primă asigurare asupra nestatorniciei Evenimentului se dovedește inutilă. Aceiași am rămas în prietenie ; aceiași în admirație. Bucuria de-a fi fost prețuit de ceea ce prețuiam mai mult, cea dintâia, rămâie deci în capul acestui volum să servească de mărturie respectuoasă.

B. FUNDOIANU

CITEVA CUVINTE PĂDUREȚE

Lui Claude Sernet

Volumul de față aparține unui poet mort, în vîrstă de 24 de ani, prin anul 1923. De atunci urma lui se pierde prin continent. Cei care l-au deslușit undeva, într-un „studio“ de cinema, sau în biroul unei societăți de asigurare, au întîlnit un om rece și insensibil pentru o activitate care-i era atribuită și nici un fel de lacrimă în privire pentru un trecut în care cheltuisese energia unei semnificații. Mort? Nu, asasinat după toate regulile artei, după o lungă uremie morală, în care voința lui de a săvîrși și voința lui de a fi s-au luat în lupta crîncenă, desfrunzindu-se una pe alta de pene, de sînge, ca în faimoasele bătălii de cocoși, în Flandra. Celui căzut, cu gura în țărînă, i-am supraviețuit eu. Nu-i încă momentul să hotărîsc dacă sînt eu mortul, sau dacă eu asasinul.

Poezia aceasta s-a născut în 1917, pe vremea războiului, într-o Moldovă mică cît o nucă, într-o febră de creștere, de distrugere. Nimic din ceea ce constituie materia primă a acestui lirism nu mai exista în realitate. Poetul privea curgînd pe după geamuri armatele cenușii și tobele bătînd moarte; el închipuia un univers pacific în care crea, inventa, astăzi priveliști de arătură, mîine exaltarea mistică a morții în pîne. Scuza poeziei lui descriptive stă înaintea de toate în faptul că descripția lui nu avea un model real, ci naștea din negura minții, ca o protestare intimă împotriva peisajului mecanic, de gloanțe, de sîrmă

ghimpată, de tancuri. Natura, în poemele lui, apărea ridicată la o potență mai mare ca imaginea ei normală, ca o supapă prin zidul de foc, când supapa adevărată era însuși focul. Simptom de nevroză? Romantism? Pământul era amestecat cu fier, cu foc și așchii de sticlă; arătura era un obicei pierdut, boul un mit vetust, baliga o vegetație necunoscută. În timp ce Dada exploda aiurea și masacrul civil începea pe străzi, poetul răsfrîngea lumea cu capul întors, de scîrbă. Pe marele cimitir de oameni, pentru unul singur, ieșit la netimp din liceu, începea vacanța.

Cîtă bucurie în a descoperi, acoperit în moarte de glugă orașului, zi cu zi, paradisul pierdut! Poezia aceasta care, la suprafață, mărturisea o rudenie sumară cu lumea rurală a lui Francis Jammes, cum se dovedea la masa de lucru, rîvnind voința de putere mistică a lui Baudelaire. Dincolo de anecdotă, echivalența, polivalența, corespondența erau cerute. Nu din imagini se încleia, nici din emoții, ci din volume, din suprafețe potrivite, din conjugări de echilibruri, din contacte precise, din ponderi măsurabile. Nici într-un caz realitatea, oricare ar fi fost dînsa, nu prima inspirația sau tehnica poemului. Poemul era conceput ca un univers autonom, cu legile lui arbitrar, cu hazardul lui prevăzut. Un fel de alfabet Morse stabilea în natură o vamă aeriană. Principiul identității era respins; cu Goethe, aparența era considerată simbol. Nici o sonfuzie aici cu poezia simbolistă, care, la noi, n-a existat niciodată, decît ca steag și pretext de revoltă. Arghezi, Minulescu, Bacovia n-au fost simbolști. Poate numai Șt. Petică, D. Iacobescu; Ion Vinea, Maniu, în parte.

Starea sufletească dată (o dată pentru totdeauna), munca începea, abia, în a da versului o densitate, în a-l crea organ de măsură, piatră de kilometru, și în a-i da un fel de autonomie care trebuia să se păstreze în ureche, dar să se piardă în intelect. Cîtă bucurie ascetică în a formula legile acestui cosmos; pentru întîia oară versul alexandrin avea să fie încetățenit în limba românească; firește, alexandrinul, mult mai retoric, trebuia descusut, spart, liberat de muzica lui pur formală; părechea masculă și femelă de rime, suflul lui, aparatele lui respiratorii, singure, trebuiau păstrate. În schimb, asonanța lua în mod

clandestin, dar progresiv, locul rimei ; a rima sud cu surd, seacă și calcă, semn—ren și trup—sărut, într-un vers plin, corect, masiv, trebuia să dea poemului o singulară putere interioară, sporită de ambiția și vocația de-a da limbei un fel de sonoritate surdă, abruptă, un ecou de metal, de glonț de pușcă, în locul risului unui prund de mărgăritar lins de un pahar de cristal ! Prioritatea vocabularului slav trebuia afirmată și cultivată în ciuda celui latin, socotit inapt pentru poezie. Statică cu voință, această estetică a poemului, în care materialul inspirației a fost ales static ; trebuiau cu forța eliminate principiile psihice din ordinul dinamic : dragostea, ura, viteza, hazardul. Un sistem ca multe altele, firește ; legitim ca tot ceea ce este — și fecund, cu o singură condiție : aceea de a ieși dintr-însul.

Poezie ! Cîtă nădejde am pus în tine ; cîtă certitudine oarbă, cît mesianism ! Am crezut că în adevăr poți libera și răspunde acolo unde metafizica și morala și-au tras de multă vreme obloanele. Te credeam singura metodă valabilă de cunoaștere, singura rațiune a ființei de-a persevera în ființă. În poem, cu o lupă măritoare în ochi, deslușeam atent miile de revoluții, miile de aberații stelare. Numai în poem, lumea ireală, pe care o traversăm ca fantome, părea că ia o formă, că devine materie vie. Numai în poem, produs îndelung de calcul și hazard, hazardul se resorbea ca un fir de ață într-o rană. Omul se dezbrăca de întimplător, de capriciu, de generația spontană și proiecta în afară de dînsul o lume văzută sub specie aeterni. Paradisul terestru era în idee. Ideea era centrul și simburul poemului. Pe vremea aceea eram gol și nu mă știam gol. Șarpele nu-mi arătase încă, cu degetul lui gingaș, în ce colț de rechizită se afla decorul vopsit recent, cu arborul Binelui și-al Răului.

Din fructul arborului oprit am mîncat. Și-am văzut îndată că eram gol ; că Frumosul nu era mai puțin mincinos ca Adevărul și ca Binele, ca Progresul și Civilizația. Vorbele dintr-o dată s-au lepădat de mine ; în noapte, am început să strig fără cuvinte. Devenisem orb, cu o lampă în mînă. Am înțeles, brusc, că paradisul meu pămîntean, cu boi, cu belșug, cu balegi era o minciună ; și minciună poemul oriunde ar fi fost. Minciună Hugo, Goethe !

Minciună serafică Eminescu ! Cu Baudelaire, cu Rimbaud, o sprinceană numai de adevăr începea. Împotriva câtorva legi cari ne circumcid din naștere, împotriva Evidenței legată la ochi, împotriva destinului, poemul nu aducea decît un alibi. La întrebarea lui Dumnezeu : „Ce ai făcut pe acest pămînt ?“ poetul răspundea : „Latina gîntă e regină...“ etc. Poetul considera viața ca pe-o Americă de-acum descoperită, ca pe-un mapamond știut pe de rost ca apa, în care punctele fixe, singurele socotite umane, aveau să fie cîntate, și nu stepa, caii virgini, amazoanele, pampasul, polii. Morala vieții, deci și aceea a poemului, era prudența, viclenia, ciorapul de lînă. Un singur atribut al frumosului : să fie inuzabil. Poemul nu era decît o mască, cea mai frumoasă, pe un obraz urît și ciuruit, obrazul ultimului Ideal. Ideal, idee, puah ! Am scuipat în dreapta și în stînga, deopotrivă îngreșat de adevăr și de absurd, de lege și capriciu. Timp de patru ani am tăcut ca un mut de război 100 %/o. Am crezut poezia din mine sleită brusc de o mîină care aducea șapte ani de vaci slabe. În ziua cînd s-a întors singură, ca un puț artezian, stropindu-mă cu un curcubeu pe mușchi, fără să bată-n ușa, am înțeles din ce profundă mizerie scoteam capul, ce prieten misterios de fecund îmi arunca un colac de salvare. Am înțeles că nu te lepezi, nici nu apuci poezia cînd vrei, cu lațul. A deschis ușa și-a strigat : cu-cu ! Din ceasul acela am înțeles că poemul e altceva... Ce ?... N-am priceput prea bine... nu pricep încă... Ceva care modifică realitatea ? Nu... Ceva care mă modifică... Pe mine ? Dar cine ? Și cine-s eu ?

Dacă a fi poet înseamnă a crede în minciuna poeziei, poezia mea de astăzi e mai prejos ca leac decît alifiile băbești. Cea de atunci iată-o ; cu lumina ei de-atunci, cu înțelepciunea ei, mă pedepsește, mă arată cu degetul. Un vers ca :

și vreau în ciuda celui ce seamănă-n deșert
nisip și foc...

ar putea să-mi deie remușcări, dacă remușcarea n-aș avea-o deja, deplină, de-a nu fi semănat tocmai nisip și foc, de-a fi respins deșertul în care nimic nu crește decît mană, care nu duce nicăiri decît în țara făgăduinții, și

nu cunoaște nici o bucurie decît-aceea, spartă, a celor două table de legi. De poezia asta, care a găsit ce căuta, atîtea lucruri mă despart că-i vād cusururile-n tansparență, ca prin razele X. De ce dar o tipăresc astăzi? Ca s-o ucid a doua oară, să lichidez un trecut de care aş voi să-mi fie mai mult ruşine. Ar fi trebuit s-o ard sau cel puţin s-o las intactă, să nu amestec mîna mea de astăzi într-un mecanism mie străin. Dacă totuşi, pe ici pe colo, am reparat un vers, o strofă, dintr-o poruncă morală de meşteşugar onest, care nu poate arunca în piaţă un ceasornic care nu umblă, mare a fost sforţarea mea de-a reface lucrul cu memoria, cu vechiul model de faţă, fără să vreau prea mult să molipsesc o stare sufletească precisă, cu alta mobilă, morbidă, cu care n-are nimic de împărţit.

Fireşte, toate lucrurile spuse aici, din departe, îmi par — de ce? — absolut inutile. Ştiu că nimeni nu caută poemul cu riscul de a-l sparge, nici pe Dumnezeu cu primejdia de a-l pierde. Ştiu că sîntem încă în regnul cuvintelor şi că băieţii, în gazete, pentru un vers, unul singur, care-duce mai mult sau mai puţin cu Mallarmé, cu Baudelaire, sau cu Apollinaire, discută încă, ici originalitatea lui Arghezi, colo tînăra faună a lui Ilarie Voronca. Nimeni nu vrea să priceapă că poetul naşte într-o ambianţă morală, într-un bulion de cultură şi că păstrează, în figura lui, tatuajul cîtorva obstacole ingenuncheate. În ce măsură un poet minte, în ce măsură spune adevărul; în ce măsură imită, sau modifică realitatea — iată ceea ce nu se întrebă nimeni.

Poezia nu-i o funcţiune socială, ci o forţă obscură care-l precede pe om, care-l urmează. Din toate părţile privirea ei ne surîde, ne măsoară, ne aruncă serpentine şi obuze. Ținuta deci e de rigoare. Puţină eleganță, puţină demență, domnilor! Tot viitorul pozitiv depinde de atitudinea pe care veți fi avut-o pe frînghie, în timpul dansului de groază. O floare, numai una, zvîrlită dintr-o lojă perfidă și, în privirea acrobatului rămasă pe dînsa, leşină echilibrul, se sparge aerul ca o sticlă. Faceți loc, domnilor, pânica-i o glumă proastă, iată numărul următor. Reprezentația continuă. Prețul biletelor nu se înapoiază. Nimic

*nu-i reversibil. Nimic din ce a fost nu va mai fi niciodată.
La judecata din urmă, poezia singură va judeca pe om.
Ea singură nu l-a pierdut o clipă din ochii ageri. Cine
îndrăznește să-și ridice capul, să asmută vorbele? Omul
e un animal pe care poezia îl cioplește din lut, sau îl
aruncă în aer cu dinamită.*

Paris, 1929

PARADĂ

Lui F. Brunea

Ca un paing, Uritul se rupe dintre ațe,
în beznă, iată, risul cu sîngele îl scuipi,
și nimeni nu-i furtuna de gît să mi-o agațe
și din privire ochii să mi-i desprindă, bumbi.

5 Ferestrele ca uliți s-au dus în vînătoare ;
pianul căzut pe labe e cel din urmă ren
și liniștea pe rana luminei pune sare ;
în lucruri zeama vie simți c-a ieșit din semn.

10 Vezi, toamna rupe pagini de murmure marine —
cu umbra din părete mă caut și mă-ntorc,
carne-n deșert voită bălană ca o piine,
sufletul meu de pene cu liniște în cioc.

15 Căci te-ai tîrît pe pietre asemeni sufletește
cu fiecare coajă de anotimp ; și-așa,
ești vremea care-și sparge șopîrlele în clește,
urzica de prăsilă și simburii de stea.

20 Tu ești troița-n noapte cu vînătăi în oase,
cînele care umblă după cadavre-n alpi,
zăpada de tăcere în care corbii coase,
copilul piele-roșă bătut la cur de albi.

Tu ești orașu-n care uzine putreziră,
varul crescu pe șine, pe cuie și pe șipci
și s-a oprit mișcarea și timpul se opriră ;
au mai rămas din umblet fărîme de furnici.

25 Aiurea ! Hai aiurea ! sufletul meu urît,
din care-au mușcat ploaia, și timpul, și omida,
ca dintr-un măr, cu găuri în carne, ca un rit,
ar vrea să întilnească grădina ta, Armida.

30 Ar vrea alte cuvinte, alte fecundități,
alți oameni și alți idoli ! sufletul meu de pișlă
din pietre să-și cioplească ar vrea divinități,
să-mpingă și să taie mișcarea, ca o vislă.

35 Unde-i pămîntu-n care s-a deșteptat Columb,
prin papagali, liane și lubrice maimuți ?
mi-i silă citeodată din mei și din porumb
să bat monedă falsă pentru copii de struți.

40 Poate mă cheamă-oceane ca plane de-ntuneric,
poate-n ficatul lumii izvoarele sînt reci
și sînt piei de femeie uitate în Americi,
în mîini cu jurăminte, ca ramuri, pentru veci.

Poate cuvinte spuse în timp, la ore fixe,
deșteaptă-un sînge care a adormit sub coji
și bîntuie-o furtună de diamante fixe
pe cai apocaliptici în șea cu voivozi.

45 Poate căzut în strada de vis, cu glezna știrbă,
un cal pe care moartea l-a asodat pe brînci
aruncă înc-o dată în univers, cu scîrbă,
privirea cea frumoasă a morților din stînci.

Poate oprit cu fața sleită-ntr-o vitrină,
50 miracolul mă doare încremenit în pluș,
și-aș vrea să fiu în axa pe care manechinul
prezintă cea din urmă croială de mânuși.

Mi-ar trebui masive de sare-n care ape
pun în plămînul ocnei ventilator marin —
55 peninsule ce-n coate au început să crape
și-n care focul tînăr destupă ca un vin.

Mi-ar trebui cuvîntul să se despoaie-n pîlnii,
să mă dezbrac de mine ca peștele de solzi
și să mă duc în lume pe cărăriua mîinii,
60 cînd inima în carne își împletește cozi.

Mi-ar trebui potopul să schimbe-obrazul lumii
și focul să înjunghe statornicia-n rău.
Cădeți, imperii ! iată că s-au ivit nebunii,
să strîngă în poeme crîmpeiele de hău.

65 Poate-am greșit, Părinte, cînd ți-am cîntat natura
cuminte și curată ca-n paradisul vechi ;
erau în mine forța, schimbarea, setea, ura —
și sîngele în mine mă trage de urechi.

Era în mine ceea ce sparge ca să nască,
70 în mine-un demon care ședea pe continent,
cu-o față care plînge și una care cască,
în mine năzuința de-a deveni dement.

Închis în amintire ca-ntr-o obscură strofă
în vidul unde steaguri de ideale-mpung,
75 te-aștept să vii, trompetă de spaimă, Catastrofă —
sărut urcînd în ochii oceanelor, prelung¹.

¹ „Baisers montant aux yeux des mers avec lenteur“ (Rimbaud).

HERȚA

I

- În târg miroase a ploaie, a toamnă și a fin.
Vântul nisip aduce, fierbinte, în plămîn,
și fetele așteaptă în ulița murdară
tăcerea care cade în fiecare seară,
5 și factorul, cu gluga pe cap, greoi și surd.
Căruțe fugărite de ploaie au trecut,
și liniștea în lucruri de mult mucegăiește.
În case oameni simpli vorbesc pe ovreiește.
Giște, cu pantofi galbeni, vin lent după-un zaplaz ;
10 auzi cum ploaia stinge fanarele cu gaz,
cum învechește frunza în clopote de-aramă —
auzi tăcerea lungă și gri care e toamnă
și diligența care vine din Dorohoi.
Pustiu, din șes, se urcă cirezile de boi,
15 și cum mugesc, cu capul întors, de parc-ar suge —
cu ochii roșii, târgul, cuprins de spaimă, muge.

1917

- Suișu-i greu la casă pe ațe de poteci ;
 de sînge drumu-i galben unde-au scuipat dovleci
 și-i creștere de sfeclă, de mărării, de ceapă ;
 iată, după ureche, izvoarele de apă,
 5 și dimineața, ca o zăpadă, între noi ;
 calci unghii de mireasmă pe cîte-un mușuroi
 și au țipat cocoșii pe bolovani de soare.
 E toamnă ca-ntr-o pară cu zeamă de răcoare.
 Vacile șvițeriene, cu șorțul alb, mugesc.
 10 Ziua de astăzi intră-n conacul boieresc
 și vinele pe mîna legumelor sînt clare.
 Boii sub pălărie de paie merg să are
 pe jos, și-și freacă somnul neisprăvit de stîlpi ;
 au în narine-un miros de lapte și de rîpi
 15 și se pornesc în silă să spargă arătura —
 pe după gard, de unde a început natura.

III

Noaptea mină din spate căruțele cu finuri,
și stele, poate rouă, mai cad și-au mai căzut.
Copacii stau în cale, ca tot atîția cerbi —
și umbre, pe pămîntul moale, au desfăcut.

5 Țăranii dorm pe finul plin de mireasmă udă
și au plămînul umed de noapte și de fin.
Frunze-au căzut, sau osii au scîrțîit ; ascultă :
gîfîie respiraarea pămîntului bătrîn.

10 Dacă n-ar fi în cale codrul pletos să-i sperie,
boii, de somn, s-ar pune jos, pe genunchii moi.
Carele merg de parcă ar sta pe loc. Septembrie
chiuie singur, lîngă umbrele mari de boi.

15 Vara s-a dus, cosită în car — și-a aruncat
stelele-n baltă, toate, cite mai fură clare ;
și ultima tăcere, lungă, s-a așezat ;
vacile, mîne-n ierburi, or să le-afle-amare.

20 Natură nencepută și noapte nencepută,
lasă să-ți culc în pene sufletul meu bătrîn,
și lasă-mă, cu boii, s-aștept din nou, în ierburi,
vara care se duce în carele cu fin.

Bătrînii de la casa cea veche ne-au ieșit
 în poartă, la grilajul de iederă coclit,
 și-aveau în ochi un zîmbet de iaz de șes, cuminte.
 Îți mai aduci aminte ? Îți mai aduci aminte ?
 Livada zvîrlea pietre în zarzări și-n caiși.
 Gutuie, după geamuri, cu pielea linsă, își
 spuneau cuvinte-n care se-mpreunară plane.
 Divanul ca o pară se înmuia, motane,
 și era bine-n vechiul fotoliu moldovean,
 cu frunze de lemn smulse din lustru, an cu an.
 Ne-ascund atît de bine albumele cu clampă
 de-alamă, tinerețea ! Trecutu-i lîngă lampă
 și plină e oglinda cu cute în obraz.
 E-așa de lungă vremea de cînd nu mai e azi
 și stearpă și molie ca o convalescență.
 Aștepți în toată seara aceeași diligență
 care debarcă aceiași ovrei ce se întorc.
 În case, știu vapoare ce pleacă spre New York
 și bancuri unde-oceanul a descărcat ciolane.
 Un far mai face semne de spaimă prin obloane,
 și-atît. Te duci la gardul de iederă coclit :
 doi tineri bat în poarta cea veche. Ai ieșit
 și ai în ochi un zîmbet încremenit cuminte,
 de iaz de șes, în toamnă. Îți mai aduci aminte ?

1922

- În toamna asta ziua — de ce? — s-a micșorat.
 Cîmpul pustiu și negru s-apropie de sat
 de parcă vrea prin garduri de lemn să se strecoare,
 să mai pătrundă încă o dată în hambare.
- 5 Mai e ceva pe-aicea și nu-i, din ce-a trecut ;
 casele, după geamuri, au dușumea de lut,
 și au ceardacuri, lângă camere goale, unse
 cu baligă, de ploaie și de urzici împunse.
 Poate-ar mugi aicea, de-ar fi să fie, vaci ;
- 10 vița se ține-oloagă cu mîna de araci
 și-așteaptă-acum, cînd țîța a încetat să-i crească,
 ploaie s-o-ngălbenească, ploaie s-o putrezească.
 Șoseaua ca o talpă s-a rupt de-atîtea ploi.
 Trec porcii, cei cu suflet de baltă, spre noroi,
- 15 trec porci urîți, să doarmă stupid într-o băltoacă —
 ca haosul pe lume din nou să se desfacă.

1918

- Vacile-n Vatra-Dornii calcă-n asfaltul ud
 de ierburi, cu privirea marină din trecut,
 și mugetul de gușă legat, ca o talangă —
 ca-n Herța cînd tăcerea mă-nzăpezea pe-o bancă.
- 5 Îmi amintesc : amurgul căzut pe jos de somn,
 în tîrgul cu șopîrle sub pietre, făr-un pom,
 cu coperișuri trase peste ferestre glugă,
 ca ziua să se-ntoarcă, prin curte, ca o slugă.
 Cine-aducea deodată cirezile din cîmp ?
- 10 Aveau și-atunce ochiul de sticlă, gîtul strîmb,
 dar aduceau în uliți baliga din pășune
 și în surîs o scamă din soarele-apune.
 Seara, un murmur negru creștea din sinagogi :
 cereau desigur — altfel ai fi voit să rogi —
- 15 ca să-i ferească cerul, cum le-a ferit strămoșii,
 de panica adusă din cîmpurile roșii.
 Deodată, după geamuri se aprindeau făclii ;
 o umbră liniștită intra în prăvălii
 prin ușile-ncuiate și s-așeza la masă.
- 20 Tăcerea de salină încremenea în casă
 și-n sloiul nopții jgheabul ogrăzii adăpa.
 Bunicul între flăcări de sfeșnic se ruga :
 „Să-mi cadă dreapta, limba să se usuce-n mine
 de te-oi lua vreodată-n deșert, Ierusalime !“
- 25 Tavanul plin cu îngeri de ghips urca în cer ;
 ce foc în sfeșnicarul obloanelor de fier !

Un suflu-n viscolire se limpezise parcă,
și casa, clătinată în noapte, ca o barcă,
se desprindea din strada țirgului și plutea.
30 Somnul, ca un paharnic, fără oprire bea,
și nu mai știu cu cine vorbea bunicul.

Nime

nu asculta cum dinsul plîngea, din adîncime,
și-amesteca în capul nepotului său timp
35 ruga din casa scundă cu mugetul din cîmp.

VII

E cîmpul lung și-o greblă e-un pieptene în fin.
 În ziuă, munca ară, pămîntul e bătrîn,
 și-au înflorit petala cea vînată scaieții.
 Izvoarele purcese din țîța dimineții
 5 bat în pietrișul tare și sec de pe șosea.
 E toamnă de lumină sălbatecă și rea.
 Boi surzi, fără sprinceană și cu urechea bleagă,
 pornesc să ducă plugul în țelina săracă,
 să puie-n ea lumină de grîu, orz pentru cai —
 10 și li s-au prins de coadă, cu unghiile, scai.
 E-așa de calmă ora în suflet și-n coline,
 că sîngele naturii continuă în tine,
 și țelina arată continuă în noi.
 Pe dealuri arătura aleargă după boi,
 15 și nu-i nimic : pămîntul e nesfîrșit și-i ocru.
 Și omul trece iarăși prin ziuă, mediocru,
 și-njunghie lumina ca un cuțit de foc.
 — Dar dacă poți, privește ici, în pămîntul copt,
 sub flacăra-n genunche la căpătîiul nopții,
 20 figura nevăzută, teribilă, a forții.

1918

VIII

Linei

- Un murg cu coamă creată mai paște-n iarbă soare.
Pământul crește-o umbră pe dînsul, de răcoare,
miroase lung cu finuri și sperios de-amurg,
printr-un țaruș, cu-o sfoară, se ține scai de murg.
- 5 Ghicești cum gologanii și-i numără părîul ;
în liniște s-aude cum încolțește grîul
și trec țărani cu rapăn, ca niște boi ; trec boi
cu pîntecele pline de miros de trifoi
și idioți de toamnă ; și toamna e cuminte
- 10 peste țărani, și peste ovăz, și peste linte.
Talanga scoate luna și-o sprijină-n amurg ;
nu-i nimeni să asculte cum lucrurile curg
și cum se pierd în drumuri căruțele cu paie.
- 15 Și iată : noaptea-și sparge haotica păstaie
și leapădă, prea coapte, semințele de sus ;
și numai murgul singur, legat de un țaruș,
rumegă rotogolul ce iese din genună
și-și pune la ureche petele lungi, de lună.

1918

ȚOCA

Te rup din reverie, prietenă și soră,
ființă despletită din somn și auroră,
balcon în vis cu bucle de pasări pentru vid.
5 În mușchii tăi ai cîntec, ureche ca un zid,
și străluciri de pietre pierdute, ca o mină.
Se clatină în tine oceanele de lînă.
În părul tău din care se împletiră corzi
s-a mistuit privirea, salină de matrozi
10 plecați să se usuce la soarele din tropic.
Cît de departe-ți pare pămîntul microscopic
de-aici, de unde omul e-un măscărici urît,
și-orașul îngenunche cu frunzele pe rit,
și forța lenevoasă de-a se căta pe sine,
15 și moartea adormită cu coatele pe șine,
c-ai vrea în tine-o sevă să urci cu ochi-nchiși ...
și sîngele prea vînăt și aspru, de iriși.

1917

SINAIA

I

- Fagii au frunză groasă, ca ploile s-o bată ;
și toamna asta-n sînge, ca o panglică lată,
și riul care-și spală dinții de bolovani.
... De ce descoși din lucruri figurile, ca-n bani
5 scoși din pămînt, cu slove chircite și impure ?
Am cunoscut deodată răcoarea de pădure.
Am întilnit fagi roșii și veverițe mici,
cu coada lung stufoasă și fără ochi. Pe-aici,
unde tăcerea cîntă la patru mini pe ape,
10 ai vrea măcar privirea s-o ții în loc sub pleoape,
și cauți îndărătnic să știi de ce-a căzut
de-așa de sus lumina cu buzele în lut.

1919

Simți munții ca un bulgăr de apă în obraz.
 Și umezeala-i vîrsta pe care-o smulgi din brazi
 grei de genunchi, cu coame de noapte în spinare,
 cai nărăviți de-atîta nechez și nemișcare.

5 Pe unde-ncepe balta cu genele în prund,
 știu rîsuri de femeie cîte-au căzut în fund,
 și cîte priviri limpezi s-au înverzit ca blidul.
 O flacăra vestește de unde-ncepe vidul,
 și drumul ocolește balta, ca un cuțit.

10 Cît sînge ! Ceasul, ceasul se rupe-n asfințit,
 și seara-și fierbe codrul cu energii de vrană.
 Cerbii nu știu nimica din toamna roșcovană,
 și-așa cum dorm, cu inimi de frunză și desculți,
 visează copoi, goarne și vînători temuți,

15 veniți să prindă codrul cu coarne și copite —
 și codrul, căzut, plînge, cu nările mărite.

1920

III

Văzduhu-i pur, în ierburi, în rîu și-n bolovani.
În dimineață, boii limpezi sînt roșcovani
și cărăruia pleacă în munte, să s-ascunză,
pe unde roua cade în cuiburi și pe frunză,
5 pe frunza de fag, dură, și-n cuiburi de puf, mici.
E-așa de putred drumul, că ai putea să-l strici,
și frunzele din codru (de-ai sta în codru, goală)
pe trup ți-ar pune pete, frunze de umezeală,
și așa putea pădurea pe trup să ți-o sărut.
10 Cărarea duce-n codri, iarăși ca la-nceput,
în dimineața-n care-s boi roșcovani și limpezi
și viața pură-n ierburi, în bolovani și-n rîuri.

Porcii mănîncă iarba prin şinele de fier.
Cerul e-nalt atîta, că parcă nu e cer,
ori l-au urcat tăcerea şi munţii spîni. Amiaza.
Căruţe din Belia trec pe şosea spre Breaza.
5 Gara-i pustie parcă de secole şi ani.
Şoseaua, ca o rîmă, umblă pe bolovani,
nici nu priveşte riul în mers pe drumul Breazii,
şi umezeala care umflă să spargă brazii.
În Prahova băieţii împuşcă cu pietriş
10 broaştele-adormite, molii, pe prundiş,
şi-şi scaldă caii ; uite, muştele verzi înţepă.
Tăcerea se aude cum s-a spălat cu apă,
şi-aş vrea, trîntit de soare, jos, în amiazi, să dorm,
cu inima de piatră ca muntele enorm.

1919

UN TREN DE MARFĂ...

Un tren de marfă a trecut —
și, uite, curtea fabricii de gaz
ar vrea să urce-n degete să-l vadă
ca o găină albă din zăplaz.

5 Tăcerea doarme cu genunchii-n gură —
cu mâna pe pleoapă s-a trezit —
a spintecat-o trenul, ori îi pare
că sîngele din jur e învechit ?

10 Sculată de viteză se întreabă
ce-i energia asta fără somn,
și-ar vrea din nemișcare să se rupă,
cu cel puțin o umbră, ca un pom.

15 Soarele-acesta, fără de cusur,
o doare-n carnea încă nencepută,
și-ar vrea să-și poată un minut lipi
pe-o roată fața slută.

1922

LUI TALIHARH

Pentru Păpușu (Armand Pascal)

Boii urîți și teferi s-au limpezit în șes,
și au țipat cocoșii tîrziu și fără sens.
Ileana, care doarme cu porcii de tărîțe,
5 s-a pus să mulgă vacii lapte stelar din țîțe,
pămîntului să mulgă răcoare de cartof.
Toamna bacoviană geme-n ferestre : of —
Prietene, dă-mi mîna și taci ; așa, dă-mi mîna.
Privește curtea, porcii, și, rîciînd țărîna,
cocoșii albi. Privește : sufletul meu e trist.
10 O, Taliarh, acuma, ca și-n trecut, exist,
și beau din vinul ăsta, și beau din cupa asta.
Vechilul tot nu știe ce albă-i e nevasta,
Ileana tot nu știe decît să mulgă vaci —
și via să-și înnoade azurul pe araci.
15 Vino ; să stăm de vorbă cît ne mai ține vrerea ;
ca mîne, peste inimi, va izbuti tăcerea,
și n-om vedea prin geamuri, tineri și zgomotoși,
amurgul care-aleargă după cireadă, roș.
Ca mîne, toamna iară se va mări prin grîne,
20 și vinul toamnei poate nu-l vom mai bea. Ca mîne,
poate s-or duce boii cu ochi de rîu în știri,
să tragă cu urechea la noile-ncolțiri.

Și-atuncea, la braț, umbre, nu vom mai ști de toate ;
poate-am să uit nevasta și vinul acru ; poate...
25 Ei, poate la ospete nu vei mai fi monarh.

E toamnă. Bea cotnarul din cupă, Taliarh.

1919

METRU VECHI

Mamei

Prietene, prietene, e toamnă —
un sfert de ceas, și calul ne azvîrle
la via veche unde, lîngă cramă,
e anotimpul cald pentru șopîrle.

5 Nu-i nimeni în hambare și în șură.
Pustiu. E-o cîrciumă aici. Vom cere,
în sticle vechi, cu lacăte la gură,
puțină reverie și tăcere.

10 E o podgorie întregă-n cupă —
ascult, ca-n vremuri vechi și cunoscute,
cum fierbe vinul copilandru după
cuiile puse-n cea din urmă bute.

15 În cupa asta udă, Amintirea,
imagini, amintiri mai false, cearcă
să puie-n via veche însoțirea
și sufletul cel tînăr, de la poarcă.

Tata e-acolo, lângă crama veche.
Îl văd cum chibzuieste cu vierul
(cu fierberea din vrană la ureche)
20 dacă sînt semne că se schimbă cerul.

În toamna șeasă ca o apă-ntinsă,
nucii în pace-și desfoiau amarul
pe iazul liniștit, cu apa linsă.
De undeva, din fund, gornea pîndarul.

25 Veneam cu tata-ngîndurați spre casă.
Tata tăcea. Tăceam. Și toamna numa
ofta uscat, din frunze de mătasă.
Soseam cu liniștea pe noi și bruma.

Ci uită-te, prietene, n-ai teamă :
30 aracii cad în drumuri ? Via-i gata ?
Și spune-mi : rîde cineva spre cramă ?
Aș vrea, deși — știu bine — nu e tata,

și nu e crama veche, nu-i vierul,
nu-s goarnele în fund, nu-i bucuria,
35 și, uite, poate nu mai vrea nici cerul
să coacă toamna și să coacă via.

CE SIMPLU...

- Ce simplu e amurgul acesta de sfârșit
de toamnă ! Boi, pe dealuri, duc arătura-n vid.
Septembre strînge-n doniți strugurii toți din toamnă,
și-n tăpile-i desculțe îi calcă sus, în cramă.
- 5 Ploaia veni cu sînge și cu furnici, din Sud ;
cîte-un pîndar împuşcă tăcerea ca un surd,
și liniștea s-adună din mii de cioburi sparte.
O fată, ici, în cîmpuri, a adormit pe spate,
și-acum o duc țărani pe umeri,
- 10 pe sicriu
un clopot își desfoaie buchetul arămiu,
să prelungească parcă amiaza din vecerne ;
e miros tare umed din fînuri ; e devreme,
și-i lingă raclă bine oriunde te întorci.
- 15 Ca totdeauna, viața-i cu garduri și cu porci,
cu vișini și neveste care au țîța seacă.
În anotimp, simți pasul lui Dumnezeu cum calcă
și numără pe mîna cîștigul din fineți :
mălai e pentru oameni și mei pentru stigleți.
- 20 Cirezi halucinate mugesc pe după vie ;
femei goale, în lanuri, au pielea pămîntie,
și ai putea pămîntul în pielea lor să-l ai.
Un popă — poate Naiba — cu mintea spre mălai,
peste sicriu, cu brațul întins, blagoslovește.

25 Din curba lui, pământul s-a-ntins, se umflă, crește,
și cheamă către dînsul oamenii de noroi.
Și oamenii se culcă cu sufletu-n noroi,
îl scupă, îl sărută, îl blastămă, îl iartă —

și bulgării de noapte se prăbușesc pe moartă.

1918

PROVINCIE

I

Din nou tăcerea umedă în munți —
și-i vară totuși, după calendare ;
capre bărboase au trecut, murdare,
și plouă, plouă...

 giștele sub punți
au leșinat în toamna albă, lângă
sufletul care ar voi să plîngă.

10 Castanii simpli, peste bănci de parc,
lipesc cu palma mărci de-alamă late ;
tăcerea, udă, s-a culcat pe spate,
și-un Cupidon, ciupit de timp, c-un arc,
aruncă ofticos și paralytic
apa ascunsă-n mădularul mitic.

15 Au fost și-aicea lebede-n bazin ?
(Poate și-au dus lumina printr-o poartă.)
Bazinu-i galbăn ca o frunză moartă,
și vara a plecat așa de lin,
cu ochii limpezi și cu țite pline,
c-o simt și-acuma, goală, lângă mine.

20 În cea din urmă toamnă eram doi.
(Fintină, curgi aducerea-aminte !)
Priveam cum pleacă berzele, cuminte,
spre alte țărături și spre alte ploi,
și tot ca și acum stăteam pe gânduri —

25 și cineva cioplea ceva din scinduri.

1916

II

Toamna e-atit de rumenă în târg,
cu flori în păr, roșcate, de olane,
că strada umblă ca un cocostîrc
pe după gratii unde cîntă piane.

- 5 Mîncăți de ploaie, pomii se usucă,
ca după o năvală de omizi —
și liniștea e tare ca o nucă,
și soarele s-a spart în cărămizi.

- 10 Toamna sosi pe plute din Galați,
întinde rufe, spală-n bălii spume,
bate butoaiele pentru vinaț —
și cînt-un cîntec marinar, din lume.

- 15 Femeile-au ieșit la geam să coase
ciorapi de lînă pentru iarnă, roși ;
și-n case-n care-a doftorii miroase,
se coc, precum gutuie, ofticoși.

- 20 Vremea în jilț adoarme bătrînește —
Îți spui : au dat și lucrurile-n pîrg,
de data asta nu se mai coclește
toamna atit de rumenă din târg.

III

Tîrg ticălos, cu ulițe și străzi
sparte de ploi, de vite și de care —
aici, în cîmp, pe vremuri, creștea soare,
aici creștea ovăz.

5 Sînt garduri unde iarba a mijit,
și întilnești, pe unde curgea rîul,
case bătrîne-n care n-a trăit
nimic, pe după geam, decît pustiul.

10 Și oameni după garduri se furișă,
bivolii grei cînd vin de la păscut
calcă-n asfalt, se culcă, sau se pișă,
cu coarnele-n văzduh, ca la-nceput.

15 Și iarba crește prin podele, prin
ziduri crăpate, sparge bolovanii,
și măselarițele cu venin
s-au năvălit să biruie cu anii.

20 Pămîntul iese-n față, se strecoară,
crește-n spărturi, se cațără prin zid,
și, gras, se-ntinde pentru-a doua oară
peste asfaltul biruit.

Clopote de-alamă și-au adus
aminte, în amurgul roș,
să plîngă pentru slujba din apus --
și au răspuns de undeva cocoși.

25 Pe sticle sparte se prăjesc șopîrle,
din pomi greoaie fructe cad în vînt --
de parcă-o mîină de văzduh azvîrle
semințe noului pămînt.

1922

În seară, porumbeii din curte, pe asfalt,
au în priviri tăcerea unui climat mai **cald**
și mersul lin, de parcă s-ar clătina pe-o strună.
Visez la porumbeii cei albi de pe lagună ;
5 apa îi face, poate, atîta de cumiși ?
Ai vrea, din vechi balcoane, să le arunci seminți.
Cînd orele bătrîne aruncă-n turnuri noapte,
uzi de tăcerea lungă, de sînge și de lapte,
par niște urne pentru cenușile de morți.
10 Steaguri de pace, uite-i, ca și-n trecut, în porți,
și-așa cum stau, de parcă nu-i învechește timpul —
Veneție, porumbii au sufletul tău simplu.

RUGĂ SIMPLĂ

O, ploaia primăverii care-a căzut din timp !
lasă să-mi spăl în tine picioarele desculțe,
lasă să-mi spăl în tine sufletul meu desculț !

5 O, ploaia răcoroasă care-a căzut din timp !
am întâlnit-o-n drumuri, oblică, pe moșie,
cu stropii grei de soare ca boabele din spicuri.

Oameni — sau poate-amurgul — în liniște ara —
țelina, spintecată la nesfârșit, fugea,
și boii lingeau ploaia din cer în arătură.

10 Ploaie, spală pământul de baliga cuminte,
cruță pământul, ploaie, de uraganul rău,
bun, în deșertul mării, setoșilor de umblet,

15 umflă sămînța bine și fă-o să plesnească ;
sămînța de lucernă, de popușoi, de orz,
orz pentru cai, lucernă la vaci și popușoiul

fă-l, ploaie, pentru oameni cari te aşteaptă-n tindă,
cu porci uscați de-amiază, cu vişini, cu pustiu
şi cu neveste-n care ţipă copiii surzi.

- 20 Şi pune frunze-n vişini : ca să se urce-omida,
fă griul : să nu moară guzganii de pământ,
şi salcii : să se poată bivoli scârpina.

Lasă-n ocol să fete vacile roşcovane,
lasă să se iubească, din spate, prin ogrăzi,
scurţi şi' cu botul umed, cîinii de vînătoare.

- 25 Lasă să se reverse podgoriile lumii !
Fă să se coacă via şi/dă-ne vinul nou,
ce osteneşte capul şi limpezeşte trupul.

- 30 Iar mie dă-mi femeia pământului tău negru,
albă ca şi lumina pământului tău negru,
bună ca şi nutreţul pământului tău negru.

Şi-n urmă, prăbuşeşte-mi lumina din văzduh,
îngroapă-mă sub toată lumina din văzduh,
agheasmă blestemată, ploaie de primăvară.

URITUL

- In casa de tăcere cu iederi și urzici,
plină cu somn de bufniți cîrne, cu ochii mici,
nimeni nu știe toamna cînd a intrat în casă,
și anii de cînd surpă pereții, ca să iasă.
- 5 Un clopot surd la masă și la culcat chema ;
avea și-atuncea spartă arama, și coclea,
și-l ascultam, cu gura pe lespede, cum geme,
să ție-n loc moluzul și curgerea de vreme.
Motani de porțelană, cu ochii verzi, au tors
- 10 plecarea-n lume-a celor ce nu s-au mai întors ;
dar s-auzeau, în seară, cu geamăt de lăuze,
clapele-ntirziate pe mîni, ca niște buze.
Poate e mama care moțăie-n jîlț, aici —
coase ciorapi de lînă moale, pentru bunici.
- 15 Dacă-ar cădea odată ploile roșcovane,
prin mădulare-ar curge din nou, ca prin burlane,
și-ai fi în casă singur, pustiu și monoton —

ca-n insula vreunui sălbatec Robinson.

1921

FEMEIE LUMINOASĂ...

Femeie luminoasă ca șesurile-n toamnă,
dă-mi gîtul tău, cuib moale cu paseri de azur,
dă-mi mînele, mai pure ca pietrele din rîuri —
5 femeie cu gîndirea ca un polen netrebnic
și carnea ca oricare gîndire mai zămoasă.

Femeie, pămînt negru, te vreau și te iubesc,
te vreau, cum vreau, femeie, pămîntul bun și negru,
pămînt proaspăt în care dormiră toți ai mei,
pămînt tînăr în care mi-i tînără chemarea,
10 pămîntul unde-n urmă vreau să adorm și eu.

Și vreau — în ciuda celui ce seamănă-n deșert
nisip și foc, cu umbra la brîu și soare-n ceafă —
grăuntelui lumină să-i dăruiesc și apă ;
aș vrea să-l ar, să-l seamăn, să-l secer și să-l macin,
15 și-aș vrea s-adorm cu grîul cel bun la căpătii,
pămînt, matrice dată din ziua cea dintii,
în care mă așteaptă, ca-ntr-o oglindă, chipul.

1917

SEARĂ MISTICA

E-atita liniște în cîmp —
că poți s-auzi în noua primăvară,
crăpat de umezeală și de seară,
cum crește spicul grîului în cîmp.

- 5 E-atita liniște în cîmp —
plînsul cîmpiei lung, ca după ploaie ;
greoiul fum de pe gunoaie
se suie — ca alt cer — în cîmp.

- 10 Un taur stă cu-o vacă-n cîmp,
pe pata albă, pusă jos de lună,
și sperioși că se-mpreună
mugesc spre lună lung și timp.

1917

CINTECE SIMPLE : MĂRIOR

I

ROMANȚA

- Era mai bine, poate, dacă ne-am fi iubit
aicea, în mirosul pădurii de molift ;
aș fi cetit, sau, poate, aș fi visat, pe-o bancă,
în liniștea ce-o face, rupîndu-se, o creangă ;
5 ai fi venit desigur în alb, cum scie-n cărți,
cu rîuri de sineală în piele, ca pe hărți ;
ți-aș fi adus cu gîndul naiv, ca să te bucur,
dorințele cu sîmburi de soare, ca un strugur,
și inima-ncheiată de gura ta, ca bumb.
- 10 Poate-ar fi fost mai mare minutul și mai scump !
Dar poate fi mai mare iubirea ca iubirea ?
Vreau să te-aduc pe bancă, de-aici, cu amintirea,
cu fruntea mea alături de visul tău suav.
Vrei să vorbim cuminte și lin, ca doi bolnavi ?
- 15 Ți-aș dărui-o, poate, răcoarea din cuvinte.
Ca doi bolnavi, în toamnă, vrei să vorbim cuminte ?
Am merge la izvorul feruginos să bem
aceeași sănătate pe băncile de lemn ;
am obosi în munte ; ne-ar fi prieteni trunchii ;
- 20 și ți-aș iubi cu mîna prietenă genunchii.
Înfipți adînc în codru, ca două rădăcini,
ne deșteptăm alături și ne culcăm vecini ;

25 în sufletele noastre, ca plute, riul fuge,
în carne ni se naște destinul și amurge,
și liniștea se sparge pe noi, ca un bolid.
Iată-ne pe cărarea care se rupe-n vid,
și nici nu-ți este dată s-auzi de-aici, și nu mi-i —
muzica militară după sfârșitul lumii.

1923

II

A spart în mine toată podgoria cu struguri ?
Au spart în mine toate butoaietele cu vin ?
Dacă n-aş şti că-i toamnă, aş crede că sînt plin
pe coajă cu puroiul din bubele de muguri.

- 5 E toamnă albă — parcă e primăvară. Stau
greoi să curgă-n mine tot soarele prin membre ;
şi dacă n-ar fi ziuă, ar fi crepuscul, sau
ar fi cea de pe urmă tăcere din septembrie.

- 10 Dacă-ai veni cu capul întors spre porumbei,
tînără ca o frunză sau ca o stea, ți-aş spune :
uite, e var pe viţă ; uite, e clei pe prune
şi sufletu-mi de tine se umple ca un clei.

- 15 Ți-aş spune : seara asta e ultima din toamnă,
şi toamna asta, poate, e cel din urmă an,
e cel din urmă soare şi cea din urmă poamnă ;
şi s-ar putea, femeie, să fiu un Canaan,

urit și sterp, cînd încă ți-s țîțele cu lapte ?
Sînt crama pentru toate vînașurile noi,
sînt toamna strînsă încă, fecundă, în butoi,
20 și sîmburele putred din fructele prea coapte...

...Cînd s-ar putea să are iar boii în april,
și să-nnoim natura ! Dacă-ar cădea în tine,
în carnea ta fierbinte, ca într-un cîmp fertil,
un singur sîmbur putred din toamnă și din mine.

III

Din nou ne cheamă iarna la sobă, să vorbim.
Ciori au bătut văzduhul ca niște cuie și-mi
place-n urechi tăcerea cum scîrție... Pesemne,
iar au pornit, în uliți, căruțele cu lemne.
5 Amurg. De-ar bate-n ușă deodată cineva,
desigur că i-aș spune : intră ! și ai intra.
Tăcerea-n noi și-n seara căzută-ntre covoare,
ar fierbe ca un cîntec călduț, de samovare.
N-ai întreba nimica și-ai aștepta răspuns.
10 Ți-aș spune : o lumină din mine s-a ascuns.
Vrei să ți-i pun la sobă pantofii de mătăasă ?
Ți-aș spune : ai picioare ca iepuri mici de casă ;
și vorbele-ar rămîne limpezi și grele-n noi,
ca ciorile surprinse de moarte într-un sloi.
15 Și mi-ar fi poate frică să nu ghicesc ce-nseamnă
făptura ta, împinsă aicea dintr-o toamnă,
cu capu-n mîni visată, deștept, de-atîtea ori !...
Am bănuț că-i iarnă afară după ciori,
și-aș fi voit să-l dărui cuiva, ca să-l ascunză,
20 sufletul, cît o umbră crescută sub o frunză.

1922

IV

Cum dormi, printre gutuie pe care cresc furnici,
ai ochii tare limpezi, picioare tare mici,
suflet cît o mireasmă proaspătă și gălbuie,
și pielea, cum e pielea cea linsă, de gutuie.

- 5 Dac-ai rămîne goală, pe scîndură dormind,
aș crede că-i o grindă unde vierii prind,
cînd ziua-i încă bine bălană și e toamnă,
strugurii cei mai rumeni de tămîios și coarnă.
10 Dacă prin geam lumină curată ar fi nins
subit, pe carnea tare și tinără-ntr-adins
te-aș fi-ncuiat în mine, să nu te-mpingă-n noapte
omida mătăsoasă din fructele prea coapte.

1921

Dac-ai veni pe bancă c-un român
 în mână,
 surîsul tău m-ar căuta în parc
 prin fila cărții.

5 Romanul tău, cu litere nemțești,
 e *Werther* —
 l-ai părăsit pe cînd își încărca
 pistolul.

10 Surîsul tău mă caută ca-n rîu
 o undiță —
 și vrăbii lingă tine slovenesc
 romanul.

15 Sînt lingă tine și tu nu mă vezi —
 sînt poate golul
 în care te apleci, sînt, poate, golful
 de liniște.

Sînt umbra ta culcată pe nisip —
sînt umbreluța
cu care scrii distrată pe nisip —
20 sînt muzica pe care-o iei de mîină.

Sînt lîngă tine și-mi încarc pistolul —
tu nu mă vezi ;
continui fila unde l-ai lăsat
pe Werther.

- Și va veni o seară cînd voi pleca de-aici,
 fără să știu prea bine unde mă duc și nici
 de vine putrezirea, sau încolțirea vine.
 Tăcerea se va pune ca un pămînt pe mine.
- 5 Știu, o să vii în seară ca de-obicei, s-aduci
 pe tine umbra rece a frunzelor de nuci.
 Vei înțelege-ndată că-s dus, din nemișcare,
 la capul meu rămasă, ca-ntîia lumînare.
- 10 N-ai să întrebi pe nimeni de ce-ți sint de prisos
 genunchii coțți, cerceii și sufletul frumos.
 Taci ! pentru noi priveliști se cer alte cuvinte.
 Mai bine-n tine, surde, aducerile-aminte,
 tumult. Dar ca un țipăt într-însul : te iubesc —
 și aș iubi o piatră cu scrisul ovreiesc.
- 15 Toamna, în cimitirul urban din bariere,
 pune tristețea-n lespezi a stupilor cu miere,
 și în priviri, cîrceii pămîntului rotund —

și nu pot mai departe de moarte să m-ascund.

1922

LUI ION CALUGARU

În oala de lut vinu-i de nouă ani bătrîn.
Cireşul are-omidă, mazărea gîngăriţă,
dar vinul meu aşteaptă, sub lacăt, pe stăpîn —
podgoria mi-l dete din cea mai bună viţă.

5 Dacă-ai veni aicea, Călugăre, să-l bem
(cu inima împunsă de-urzică şi muşcată),
ţi-aş spune : cearcă viaţa cum ai începe-o fată
şi sparge-mi ochii ca şi Ulis lui Polifem.

10 Ţi-aş spune : zvirle masa de scris de sub bărbie
şi gitiie poemul chel ca un geam în frig ;
aruncă continentul de spumă şi hîrtie —
prăpastia începe din degetul tău mic.

15 Amurgul tace-n tine ca cineva-n genunchi ;
nu căuta ce cade în spate şi se surpă ;
şi ocoleşte curba, şi sîngeră în muchi —
chemarea ta profundă e dincolo, e după...

Te du ! Te-așteaptă viața cu sîngele pe roți.
Aici : tăcerea simplă și contemplarea amplă ;
aici : mîna coclită de secole pe clampă,
20 și nici măcar o crimă din moși în strănepoți.

Pe tine viața nouă te cheamă din catarte ;
pe mine viața surdă mă ține-aici, în loc.
Bea vinul ! Cine știe pămîntul cu noroc ?
Cine citește-n stele și-n zodiac ca-n carte ?

25 Cu pîntecul pe umed pămînt, precum o plantă,
aș vrea în mine lumea s-o mistui și s-o șterg —
să sparg, cu rădăcina înfiptă într-o pantă,
oglindea vrăjitoarei în care toate merg.

30 Pe loc — pe cînd vapoare plîng cu obrazu-n palme ;
pe loc — cînd îndrăzneții țin alpi-n subțiori ;
cînd oameni mor anume în piscuri pentru ciori,
cînd piei se coc la soare în oazele cu palme¹.

35 Ne cheamă alte drumuri, Călugăre, în lume —
și totuși, e-o lumină de care nu mă rup ;
lumină din lumină și spumă între spume —
și nu e decît umbra cuiva fără de trup.

1921

¹ Palmieri (n.ed.).

VREAU TOAMNĂ, VIA...

Vreau toamnă, via plină cu chef și lăutari,
butoaiele cu tunet de larmă și dogari
ermetic să le-nchidă cu papură și cuie —
5 vinul ca roșul sînge de mucenic să-l puie.
Meșteri ! mă doare capul nedogărit și blind
din care visul poate să curgă pe pămînt.

Nu știu nimic din arta cu care se cîștigă
sufletul care tace și carnea care strigă,
10 de vreme ce nu-i nimeni aicea să-i sărut
pe umbra despărțită sălbatecă de trup
mireasma puturoasă a singelui fierbinte.
Durerea-i mult mai mare cînd moare în cuvinte,
meșteri ! ciocanul vostru bate așa-n pustiu,
parcă cioplește — vouă sau mie ? — un sicriu.

15 Lăsați să-mbătrînească vinul cel nou în zimnic,
vreau să mă rog în toamna aceasta ca un schimnic
și sufletul meu simplu în trupul greu și pleș
să înflorească-n rugă argint, ca un cireș.
Să mulțumesc : belșugul a fost frumos în crame,
20 femeile frumoase și prunele avrame,
dorința mai urîță nu mult decît plăcerea,
mai bună săvîrșirea cea slobodă ca vrerea,

mai bună tinerețea ca neființa pură —
vis : o canea deschisă pe unde curgi, natură.

- 25 De vrei să-ți dau de-acuma lutul vremelnic, ia-l —
dar poate-aștepti când boii ară din nou, în deal ;
îmi plac țărani care știu arunca semințe —
nu-i nici o bucurie mai mare ca-n ființă ;
soarele poate mine să ude iar zidiri,
30 poate nu-i toată viața numai în amintiri
și poate ziua asta nu-i toată toamna. Poate
liniștea ce se-așează cuminte, peste toate
e-o prevestire numai a altor vremuri, cari
își fae gospodăria în noi, ca niște cari.

1922

E ZIUA CEA DIN URMĂ...

E ziua cea din urmă de calm, pe mușuroaie,
și cerul cade, moale, cum ar cădea o foaie.

E câmpul lins, și-i pace arată pe moșie,
și iepuri trag pământul cu ei în vizunie,

5 și s-a pitit în țărână cîrțișăria cîrnă,
pe undeva, în țară, turmele trec, de lînă.

De-acuma cheia zilei se rupe din lumină,
de-acum te rupi din orzul cu pete de rugină,

10 de-acum te pierzi în orzuri, în ziuă și în toamnă,
și toamna-i cu fînețe, cu vin și poamă coarnă.

În zi nu cere nimeni să cadă oblic ploaia —
șoseaua duce numai din Herța la Fundoaia ;

și toamna-n chip de bivol pe jos se culcă, pînă
s-apropie mai bine cu somnul de țărînă.

- 15 Vezi : cer și cîmp stau gata și azi să se sărute
cînd toamna e culoare de cai morți și de fructe.

E provizoriu cîmpul și timpu-i provizoriu —
bolnavii albi se uită în șes, din sanatoriu,

- 20 cum vite murdărite de așteptare cască —
Va trebui să moară natura ca să nască,

vor trebui să moară iepurii-n vizunie
și să acrească mustul, ca soarele să vie

și ca pămîntul iară să-nceapă din iubire —
dar cei ce-s storși din fire or să reintre-n fire,

- 25 și cei ce-s storși din toamnă or să reintre-n toamnă —
în toamna cu finețe, cu vin și poamă coarnă.

ORA DE VIZITĂ

Lui Gala Galaction

În seara asta capul ca o lampă
își arde restul fumegos de gaz —
și cineva a pus mîna pe clampă,
și cineva m-atinge pe obraz.

5 În seara asta lungă, cineva
tușește-n mine, scuipă și-și dă duhul,
și nici măcar n-aș vrea să fug — n-aș vrea
s-ajung din nou cu mînele văzduhul !

10 Stau în odaie ca-ntr-un tren în care
aștept în geam să crape-un peisaj,
și-mi țin în mîna sufletul de soare —
sărmanul pașaport pentru voiaj.

Mă doare liniștea crescută-n mine —
mă doare întunericul crescut,
15 ca o mocirlă-n care dorm pe vine
bivolii negri de necunoscut.

O umbră parcă mi-a fugit din trup,
și-n seara asta mi-i atît de bine,
că parc-aș vrea cu mînele să rup
20 urzicile care-au crescut pe mine.

ALTE PRIVELIȘTI

I

Pe după grîu,
ascunsă după luncile de lozii,
vara se scaldă, goală, în pârîu.

5 Dac-ai veni prin lozii,
piciorul tău s-ar încîlci-n scaieți,
ar sîngera în zmeuri,
ar poticni-n răcoare.

10 Poate ți-e părul umed și bălan
ca despletirea verii,
poate ai șolduri ferme din castani
și albi genunchii.

Hulubii au zburat spre cer,
sau au scăpat cu ciocul roș
din bluza descheiată.

15 Copiii au pornit
să spargă-n pietricelele din prăștii
plămînul păsărilor,
să prindă în cîrlige
somnul molîu al peștilor,

20 să strângă în cofeiele de soc
icrele murelor.

Vara e în văzduh ca o mirezmă
tare ca pelinița care-și farmă
sufletul ei uscat în palme.

25 Poate-nainte de-a intra în apă
— goală și despletită —
s-a dezbrăcat în codru,
s-a urzicat în zmeuri,
și-a frecat mânele cu peliniță
30 și frunzele din codru i-au lipit,
pe-allocuri, pete mari de întuneric.

Băieții au găsit pe mal
pantofii de atlas ai verii —
i-au aruncat în grâu ;
35 și ca s-o vadă în păriu
mai goală,
s-au cățarat în lozii.

1921

II

În desprimăvărarea de-nceput
sufletul meu e ud de-atîta soare,
ca un harbuz de vară nenceput,
cu miezul plin de sîmburi și răcoare

5 Aș vrea să sparg ferestrele din trup
pleoapă rece pe privire-nchisă,
să se așeze-n mine ca-ntr-un stup
soarele blond cu miros de melisă.

10 În ziua albă ca o farfurie
cu struguri, cu caise și zămoși,
clovni și-au lipit surîsul de-alifie
și mușchii de hîrtie pentru Moși.

15 Prin mese cu picioarele de ciută
izvoare-aș vrea să biruie prin zid,
și casa să se spargă ca o fructă
cu o omidă-n fiecare blid.

- Ovreei vînd prin semne la tarabe
dorinți și ustensile de voiaj.
Rahèla, cît ți-s pulpele de slabe !
20 Hai să plecăm afară din oraș !

Ne-așteaptă trenuri cu viteză nouă,
șopîrle printre șinele de fier,
și dimineața cu cercei de rouă :
să răsturnăm balcoanele cu cer.

- 25 Atunci, frumos, de-a lungul și de-a latul
pămîntului acoperit de zi,
boii cei simpli vor începe-aratul
în pacea care se va nesfîrși.

1922

III

Bălțile-n drum, ca bivolii negri, s-au culcat.
Și șesul spart se urcă pe dealul sur, arat,
greu parcă de belșugul grîului semănat.

- 5 Harbujii și-au curs zeama roșie pe pămînt,
semințele așteaptă ploaie, așteaptă vînt —
și e tăcerea care poate veni curînd.

Și e lumina care poate să cadă jos,
pe bolta lină pînă-n afund și pe zămoși —
și e lumina care poate să cadă-n tine.

- 10 De vii să mîni, în seara aceasta, boii uzi,
coace-mă bine, Doamne, în cîmp, ca pe-un harbuz,
și sparge-mă, în toamna aceasta, care vine.

Pe lingă moară, balta care-a crescut din ploi.
Amurgul țipă după cirezile de boi,
și-i bate cu nuiăua, din spate, pînă-n sînge —
o mîină, de pe masă, tot aurul îl strînge,
5 a pus ciocul tăcerii să bată lung în soc,
și cineva s-aducă apele reci pe scoc.
E-același suflet simplu în lucruri laolaltă.
Vișinii de pe maluri s-au înecat în baltă,
și hoitul lor se vede cînd lucrurile tac.
10 Toamna, ca un cerb tare bătrîn, intră-n conac,
și s-a culcat, pustie, cu coarnele-n covoare,
la zid, spre panoplia știrbă de vînătoare.

EVENIMENT

D-nei Claudia Millian

Stau foi să cadă, sure foi ; un cerb,
cu piele noduroasă de pădure,
a spart, o clipă, liniștea din cer ;
— și liniștea s-a clătinat, ușure.

5 Desigur că acumă Dumnezeu
a scoborît din cer cu sfîntu Petru
și, speriat de cîni, se lasă greu
pe piatra albă-a unui kilometru.

10 O fată paște caprele-n pășune,
și, iată, pe pămînt s-a-ntins cu-ncetu,
să strîngă-ntr-însa ce cuvinte spune,
în șoaptă, Dumnezeu lui sfîntu Petru.

1917

COINCIDENȚE

Dă-mi mîna ta, dă-mi mîna ta !
Mîna ta se frînge, se rupe ca laptele,
și trupul tău e zvelt cum e vișinul slab —
e-așa de luminoasă toamna, așa de luminoasă !
5 Vrei tu să știi de ce ?

Păsări cu gușa albă s-au strîns la ospățul cerului,
iată fața de masă-a luminei întinsă pe lucruri ;
ziua ne iese-nainte cu pînea și sarea pămîntului,
apele cu părul rece s-au pieptănat să te bucuri,
10 pasul de-amnar al Domnului scapără-n ochiul
minutului.

Țăranii au plecat în cîmp fiindcă-aveau semințe —
(viața, ca puțul de păcură, sare uimitor din semințe),
au sudoarea pămîntului, au vrăjmășia pămîntului,
au curcubeul pe mîni al prăștiei ce se deznoadă,
15 și semințele lor sînt lumină.

Uite, un cal mort a căzut în pământul brun.
Calul mort a-nceput foarte calm să se descompuie,
calul mort a devenit pe jumătate pământ bun.
— Îți plac, iubita mea, țărani care-aruncă semințe
și caii morți, morți în ziua aceasta de vară ?

Dă-mi mîna ta, dă-mi mîna ta !

1920

DUPĂ DILUVIU

Finul strănută de atîta ploaie.
Acum căruțele în care stă cosit au spart pietrele
luminii.

Și seara e proaspătă.

5 Ploaia a înlesnit respirația cîmpului, a spălat glasul
privighetorii, a deșteptat din amiaza stabilă melcii,
a ridicat sînge verde în obrazul frunzelor,
a dat drumul parfumelor fiindcă a rupt lacătele de
polen.

După ploaie, plămînul deschide obloanele, scoate
capul
10 pe după gratii. Ca un pămînt se lasă pătruns de apă,
ca un ulcior poros sparge lumina.
Iată-l deșteptat de cîntecul spălat al păsărilor,
de cîntecul stîlpilor de telegraf cu degetele în
continente,

de larma iarmaroacelor din buzunare de provincii,
de hergheliile de cai iuți și fără slujbă, din stepe,
15 de sapa căutătorilor de aur, în Camerun,
de biela locomotivelor, de manivela orgelor,
de revolta oglinzilor, care sporește în Sud,
de masacrele civile pe covoarele libertății
și de tot ce din parfume scarpină narinele
20 și de sîngele aventurii care gîlgiie în șanțul roșu.

1917—1920

CÂNTECE SIMPLE : VLAICI

I

Ne-am așeza pe bancă în dimineața clară ;
ar fi în noi, desigur, atîta primăvară,
că am privi (în ora împunsă de furnici)
cum boii de pe coastă se fac mereu mai mici.
5 Ai fi atît de calmă, de albă și de simplă,
că ziua-n noi și-afară s-ar coace ca o jimblă ;
cocoșii în tăcerea de sticlă s-ar spăla ;
dorințele, în carne și-n noi, s-ar desfoia,
și-ar fi atît de pline de ziuă și de rouă,
10 că le-ai strivi, distrată, în palmele-amîndouă,
ca pielea să ți-o umpli, amară, cu miros —
sau ca să-ți fie-n ziuă surîsul mai frumos.

II

Te-ador cu carnea tristă în care-am gîtit
 păsări de mare, albe, cu pîntecul spoit,
 și-aș vrea să-ți spun aceea ce-i rit în adorare,
 cu brațele întinse ca două sfeșnicare.

5 Mă doare gura acră din care au băut
 oameni plecați asupra-i ca pe-un ulcior de lut —
 și trupul tău în care atîtea mîni confuze
 au căutat să-ți uite tristețea de pe buze.
 Poți, schimnică și pură, să stăvilești în fund

10 dorința, ca o apă sorbită de un prund,
 sau linsă să-ți lași pielea de om, ca de un cîne —
 femeie-orz, femeie-mălai, femeie-pîne.
 În tine orice sete drumeagă află jgheab ;
 și s-a întors puternic cel ce plecase slab,

15 și s-a întors cu șira de zeu, să ridă mitic —
 spre hoitul meu în noapte uitat și paralytic.
 Dacă mi-ai da surîsul ca un pelin amar,
 ai birui pămîntul din celălalt cîntar,
 te-aș curăța de blastăm ca pe-un oțel de zgură,

20 și aș cădea-n genunche la albia impură,
 și m-aș tîri-n țărînă, urît și murdărit —
 spre singurul părete care-a rămas din schit.

III

Ți-e prea frumoasă carnea, ca să mai poți avea
sufletul care sparge păstaia, ca o stea.
Aș vrea mereu să-l caut sub pielea ta bălană,
cum umbli orb să cauți o ușă-n subterană,
5 sau cum rănești, să curgă rășina dintr-un trunchi.
Ți-e sufletul în mânele mici, sau în genunchi ?
Dacă ți-aș da sărutul fecund pe sterpul pîntec,
aș deștepta în tine iubirea, ca un cîntec ?
Și ca în vechi sertare cu lacătul stricat,
10 aș regăsi ce-i simplu în tine și curat ?
Ți-e sufletul în carne închis, ca într-o cramă
în care mustul sparge fierberea lui de vrană
și nu găsește, ca să țîșnească, o cană...
...Și-i fericit că este închis în carnea ta.

LUCARNA

Dorința mea rămasă
să umfle un catart
vrea porturi de amiază
pe țărături care ard.

5 Aer sărat ! Pucioasă !
Furtunile au spart
bășica luminoasă
a zilelor din mart.

10 Catartele de spumă
s-au adăpat cu lună.
Ce matelot bătrîn

a mai păstrat, mecanic
(surd, cocoșat și spîn),
crediința în titanice ?

1923

DISCURS

Lui Ilarie Voronca

Stup de putere ! Vreau
să strâng în mădulare
tot ce în tine au
antenele din soare.

5 Tristețe-n echinox !
Deșteaptă-te și treaz
acoper-o în box
cu pumnul în obraz.

Melancolie, flaut !
10 Aș vrea un cântec, aș
vrea ca un argonăut
un drum pentru alți pași.

Cu tăpile de sare
și coatele în vid,
15 rinichiul ros de mare
și ochiul infinit,

vin și mă ia de gît,
vioară, dansatoare,
ulciorul de pămînt
20 să-l umplem cu răcoare.

Și iată-te la pas
cu vidul și planeteii,
în sîngele rămas
din începutul vieții,

25 călare pe inform,
țîșnire ideală
cu monștri care dorm
în carnea virtuală,

și secole se rup,
30 ca nasturii din stofe,
din nesfirșitul trup
al primei catastrofe.

Prea sugi ca un vampir
din carnea mea, gîndire !
35 Paingănul subțire
a tors un trandafir

de ață, pentru muște.
Miraculos zidar !
duci formele prea bruște
40 să moară pe calvar,

și în ființa curbă
pe care-n mine-o pui,
foarfeci din bloc statui
pentru-o viitoare urbă.